

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора

Георгіаді Неллі Георгіївни

на дисертаційну роботу Данилович Олени Тарасівни

«Інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності підприємств»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 051 – Економіка

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ПЛАНАМИ, ТЕМАМИ

На сучасному етапі розвитку економіки України активізація інноваційної діяльності підприємств стає все більш актуальною та необхідною. В умовах швидких змін технологій та конкурентного середовища українським компаніям важливо швидко адаптуватися та впроваджувати інновації для збереження конкурентоспроможності. Цей фактор робить дослідження інноваційної діяльності підприємств в Україні особливо актуальним.

Аналіз сучасних тенденцій та перешкод у розвитку інновацій допоможе ідентифікувати потенційні шляхи їх подолання та сприятиме формуванню рекомендацій для покращення ситуації у цій сфері. Тому дослідження інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств має важливе значення для подальшого розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності українських підприємств. Зважаючи на вищевикладене та недостатній рівень розроблення теоретико-методологічних і методико-прикладних засад формування та розвитку інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств, актуальність тематики дисертаційної роботи Олени Данилович є науково та практично обґрунтованою.

Тема дисертації повною мірою відповідає науковим напрямкам кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка» та виконана в межах науково-дослідних робіт «Формування та використання економічного потенціалу підприємств, галузей, регіону» (номер державної реєстрації 0118U001539) та «Формування та використання економічного потенціалу підприємств, галузей та регіону в умовах інноваційної трансформації та сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0128U102353). Так, автором сформовано систему показників аналізування інноваційної діяльності підприємств і розроблено механізми інфраструктурного забезпечення процесів покращення компетенцій та інформаційної бази управління інноваційною діяльністю підприємств.

СТУПІНЬ ОБҐРУНТОВАНOSTІ ТА ДОСТОВІРНOSTІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Ознайомлення із змістовим наповненням дисертації та публікацій автора дає змогу зробити висновок про те, що наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, характеризуються належним рівнем обґрунтованості та достовірності. Це аргументовано підтверджується глибоким і критичним аналізуванням фундаментальних наукових праць з проблем інноваційної діяльності загалом, а також використання у цій сфері різноманітного інструментарію. Позитивним є й застосування в роботі широкого спектру загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, адекватний підбір та аналізування значного масиву офіційного статистичного матеріалу щодо тенденцій функціонування вітчизняних підприємств, успішна апробація теоретико-прикладних розробок на науково-практичних конференціях, а також результативне впровадження авторських розробок у діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання. Дисертантка виявила здатність використовувати сучасний математичний апарат при проведенні дослідження закономірностей перебігу інноваційного процесу на підприємствах.

Одержані результати дисертаційної роботи вирізняються з-поміж існуючих розробленням теоретико-методологічних і методико-прикладних засад оцінювання та формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Дисертаційна робота Олени Данилович за структурою складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел із 195 найменувань та додатків. Обсяг основного тексту дисертації складає 145 сторінки. За змістом, структурою та оформленням дисертація повністю відповідає чинним вимогам.

У першому розділі дисертаційної роботи автор розглядає теоретичні та прикладні засади інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств, визначають ролі інноваційної інфраструктури у подоланні перешкод інноваційній діяльності підприємств, встановлюючи сутність, види та цілі функціонування інноваційної інфраструктури та розглядаючи особливості й напрями покращення інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств (с. 34-73).

У межах другого розділу «Аналізування та оцінювання інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств» автором проаналізовано інноваційну діяльність підприємств, здійснено вимірювання рівня перешкод, які постають при провадженні підприємствами інноваційної діяльності, та оцінено вплив на нього інфраструктурного забезпечення даної діяльності, а також оцінено

інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності підприємств (с. 74-112).

У третьому розділі автором розроблено механізм інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств у сфері консалтингу та оцінено вплив даного механізму на фінансово-економічну стійкість цих підприємств, здійснено проектування механізму інфраструктурного забезпечення процесів розроблення, впровадження та виробництва і збуту підприємствами продуктивних та інших нововведень, а також обґрунтовано доцільність застосування кластерного підходу до цього. Крім того, дисертанткою обґрунтовано механізми інфраструктурного забезпечення процесів вдосконалення компетенцій та покращення інформаційної бази менеджерів та фахівців підприємств, які здійснюють управління інноваційною діяльністю цих підприємств (с. 113-168).

Запропоновані висновки і рекомендації логічно випливають із положень дисертаційної роботи. В межах усіх розділів і підрозділів дисертації простежується логічно послідовне та обґрунтоване вирішення наукового завдання розроблення теоретико-методологічних і методико-прикладних засад оцінювання та формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств. Таким чином, можна зробити висновок про те, що дисертація є завершеною науково-дослідною роботою із логічно зв'язною, цілісною композицією, науковим стилістичним наповненням та авторською манерою викладення матеріалу.

НАУКОВА НОВИЗНА РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Ознайомлення зі змістом дисертації дало змогу виокремити елементи наукової новизни у сформульованих автором положеннях дисертаційної роботи, а саме:

1. Вперше запропоновано механізм залучення та використання консалтингових структур як складової інфраструктури для підтримки інноваційної діяльності підприємств на основі попередньої оцінки економічного ефекту, отриманого підприємствами через це залучення, та взаємовигідного розподілу цього ефекту між ними та консалтинговими структурами (с. 105-108).

2. Удосконалено комплексний метод оцінювання інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств, який, на відміну від попередніх, враховує всі аспекти цього забезпечення, включаючи масштаби, доступність, та ефективність, а також його вплив на перешкоди, що виникають під час проведення інноваційних процесів та рівень інноваційної активності (с. 97-108).

3. Удосконалено механізм інфраструктурного забезпечення процесів розробки, впровадження, виробництва і реалізації нових продуктів підприємствами, який передбачає поділ цих процесів на окремі етапи, за кожним з яких проводиться оцінка доцільності залучення в них певних суб'єктів

інфраструктури, з урахуванням можливості формування кластеру з цих суб'єктів (с. 148-152).

4. Удосконалено механізми інфраструктурного забезпечення процесів покращення компетентності та інформаційної бази управління інноваційною діяльністю підприємств, які ґрунтуються на ранжуванні підприємств за рівнем очікуваного ефекту від підвищення компетентності та подолання перешкод, які виникають під час реалізації інноваційних проектів, та враховують вартість послуг з покращення, наданих суб'єктами інноваційної інфраструктури (с. 158-166).

5. Розвинуто теоретико-прикладні засади інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств, включаючи класифікацію суб'єктів цього забезпечення, залежно від їхньої ролі в розвитку підприємства (с. 47-58), а також розроблення моделі обґрунтування доцільності інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності (с. 61-70).

6. Розроблено інструментарій аналізування інноваційної діяльності підприємств, який включає показники впливу інноваційної активності підприємств на їх економічну ефективність та шляхи удосконалення інноваційних процесів (с. 82-85).

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що певні наукові положення дисертаційної роботи доведені до рівня конкретних пропозицій щодо оцінювання та формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств. До ключових результатів прикладного характеру слід віднести: удосконалений метод оцінювання інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств, розвинута система показників аналізування інноваційної діяльності підприємств, удосконалений механізм інфраструктурного забезпечення процесів розроблення, впровадження, виробництва і збуту підприємствами продуктових нововведень, сформовані механізми інфраструктурного забезпечення процесів покращення компетенцій та інформаційної бази управління інноваційною діяльністю підприємств, а також вперше запропонований механізм залучення та використання консалтингових структур як елементу інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств на засадах попереднього оцінювання економічного ефекту, отриманого підприємствами внаслідок такого залучення, та взаємовигідного розподілу величини цього ефекту між підприємствами та консалтинговими структурами (ТОВ «Науково-технологічний парк – Яворів», ТОВ «Центр досліджень мінеральної сировини “ЗАХІДМІНЕРАЛ”», ТОВ «ЛІКАРНЯ ЕКСПЕРТ», ТОВ «ВОДОГРАЙ-ЗВОРЕЦЬ») (с. 31) сприяло покращенню здійснення різних управлінських процесів, пов'язаних із оцінюванням та

формуванням інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

Ключові теоретико-методологічні та методико-прикладні положення дисертаційної роботи були впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка», що дало змогу якісно удосконалити та розширити змістове наповнення дисциплін «Інноваційний розвиток бізнесу», «Економіка та організація інноваційної діяльності», а також виконання курсового проекту «Економіка та організація інноваційної діяльності підприємства» (с. 31).

ПОВНОТА ВІДОБРАЖЕННЯ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ В ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЯХ

Теоретико-прикладні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи, що містять зазначені елементи наукової новизни, повною мірою знайшли відображення у 44 публікації автора, серед яких – 14 статей (10 з яких – у наукових фахових виданнях України, 2 статті у періодичних виданнях, які включені до міжнародної наукометричної бази Scopus), 30 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають їх авторові Олені Данилович право публічного захисту дисертаційної роботи.

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ДИСЕРТАЦІЇ

Щодо зауважень та положень дискусійного характеру, то можна вказати на таке:

1. У підрозділі 1.1 (с. 34-46) недостатньо детально описано роль інноваційної інфраструктури у подоланні управлінських перешкод інноваційній діяльності підприємств.

2. У підрозділі 1.3 відсутнє авторське узагальнення проаналізованих на с. 67-70 пропозицій різних науковців стосовно шляхів покращення інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

3. При описі досліджуваних підприємств на с. 80-83 потрібно було би надати більш детальну інформацію про ці підприємства, зокрема, щодо їх розмірів, прибутковості.

4. У розділі 2 на с. 77-78 та на с. 80 авторка розглядає існуючі, а також пропонує нові показники оцінювання інноваційної активності підприємств. Проте не зовсім зрозуміло, якому з показників надається перевага.

5. У тексті роботи здобувачка вживає терміни «показник» та «індикатор», не пояснюючи відмінності між ними.

6. Я вважаю, що викладення матеріалу роботи покращилося би, якщо би частину підрозділу 3.1, яка стосується впливу механізму інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств у сфері консалтингу на фінансово-економічну стійкість цих підприємств, було би перенесено у додаток.

7. Розглядаючи на с. 152-154 кластерний підхід до проектування інфраструктурного забезпечення процесів розроблення, впровадження та

виробництва і збуту підприємствами продуктових та інших нововведень, авторці варто було би здійснити більш формалізований опис утворення відповідних кластерів, подавши критерії доцільності залучення нових учасників до їхнього складу.

Загалом, вищезазначені зауваження жодним чином не применшують наукової та практичної цінності результатів дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК ПРО ДИСЕРТАЦІЙНУ РОБОТУ

Дисертація Олени Данилович «Інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності підприємств» написана українською мовою та оформлена відповідно до чинних положень, норм і правил. Вона виконана на високому науково-теоретичному рівні, а одержані автором в процесі дослідження результати характеризуються науковою новизною та мають теоретичну і практичну цінність. У дисертаційній роботі розв'язано актуальне наукове завдання щодо оцінювання та формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

Дисертація є завершеною науково-дослідною роботою та відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» зі змінами та доповненнями та постанові Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» зі змінами та доповненнями.

Усе вищевикладене дає можливість зробити висновок про те, що автор дисертаційної роботи Олена Данилович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки).

Рецензент:

професор кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва
Національного університету
«Львівська політехніка»,
д.е.н., професор

Неллі ГЕОРГІАДІ

Підпис засвідчую:

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»

Роман БРИЛИНСЬКИЙ